

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXVII. Causæ excusantes ab Horarum recitatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

remem linguam, ad Deum levet animam scientem, ut eructet quod biberit. Verba sunt Augustini l. 4. de doct. christ. c. 15.

CAPUT XXVII.

Causæ excusantes ab Horarum recitatione.

206 **P**rima causa est impotentia, sive physica (ut si careas Breviario, nec comparare possis, nec memoriter scias) sive moralis, ut si gravi detinearis infirmitate, nec Officium persolvere queas absque gravi capitis vel corporis incommodo, vel dolore: tunc enim pia Mater Ecclesia addere non intendit afflictionem afflicto. Idem est si inter hæreticos degens, graves ab ipsis cruciatus probabiliter metuas, si per Horarum recitationem agnoscaris.

207 Monet tamen S. Carolus cum Concilio suo IV. Mediolanensi tit. de vita & honest. Cleric. febr. morbovè aliquo, vel adversâ valetudine leviter aliquando laborantem, justam propterea excusationem non habere, quam obrem Officium Canonicum intermittat, omittere. Itaque si quando corporis infirmitate affectus est, ipse pro sua conscientia rectè videat, quid præstare possit, ne omitendo graviter peccet, ac beneficii, si quod habet, fructus suos non faciat. Unde infirmitates non adeò graves, v. g. febris tertiana, vel quartana, dolor capitis, vel stomachi, &c. juxta communem sententiam regulariter non excusat, tametsi Leander qq. Moral. p. 1. tr. 8. disp. 5. q. 23. excuset laborantem tertianâ, & q. 24. laborantem quartanâ. Idque Gobat n. 715. admittat pro die paroxysmi. Tam largè de seipso non sensit Navarrus, sic loquens in Manuali c. 25. n. 100. *Equidem ipse non sum ausus excusare me ob aegritudinem, à pronuntiandis Horis, nisi uno, vel altero die, spatio septuaginta circiter annorum, quibus recito, licet quinque conclamatus fuerim.*

208 Si quem tamen deseruerit gravis febris, non teneatur statim recitare, sed tantisper differre potest, si alioqui periculum sit reincidentia. Si tamen possit Sacrum facere, cur eum Gobat ibidem cum Sanchez liberat ab Officii recitatione? Cur Sancius apud ipsum n. 716. indistinctè dicit, quòd qui nequit recitare Breviarium cum attentione, melius est ut penitus omitat? Cum inde consequens sit, eum qui à natura vel habitu tam vagabundus est phantasia, ut quando orat, solet torâ ferè oratione distractus esse, melius omitturum, quam recitaturum. Sancio Gobat nihilominus assentitur, quando quis propter maximum strepitum, vel mœrorem ingentissimum attendere non potest ad verba. Sed quidni virtualiter saltem attendere possit, faciendo quod potest & debet, distractionibus utique non consentiendo, eas pro posse rejiciendo, divinum auxilium implorando, &c.?

209 Toletus (prosequitur Gobat) eximit abso-

lutè cæcum, esse tenentem memoriâ Breviarium. Sed hoc Doctores communiter meritò improbant: cum ipsi nec desit potentia physica, nec moralis. Quam ob causam immeritò quoque Tamburinus, & Leander apud eundem n. 718. excusant laborantem ex oculis, qui fabulas legit, vel historias, sed timet ne videndi vim amittat, si legat Horas. An non hoc est plus tribuere inani imaginationi, quam timori prudenti? Si suo non timet visui legendo historias, cur timet legendo Horas? Improbabiliter etiam Cotonius apud eundem n. 719. censet, festum ex labore, itinere, vel negotiis, accidentaliter aliquando occurrentibus, Officium in sero dilatum posse omittere: quia comparatur infirmo. Quippe ob ratiunculam levissimam, contradicit cæteris passim Doctoribus; nec enim infirmo verè est comparandus; nec omnis infirmus excusatur, nec fatigatio adimit tantum virium, quantum necesse est ad Officium persolvendum. Potius de somno aliquid detrahat, quam Officium dimittat. Tantæ profectò laxitates non videntur toleranda.

Sed quid de Parocho, qui culpâ suâ ac negligentia distulit parvas Horas usque ad undecimam noctis, tuncque vocatus ad audiendam confessionem infirmi, mediâ ante duodecimam redit (ex diurno labore fatigatus) nondum cœnatus; nec cœnare potest post mediam noctem: quia sequenti die festo debet celebrare? Talem ab Horis illis recitandis excusat Gobat n. 724. Sicut enim valde fatigatus ex labore inutili vel improbo, jus habet cœnandi, non obstante die jejunii; ita & dictus Curio, non obstante lege, Horas recitandi: utpote à qua tunc deobligatur, sicut ille à lege jejunii. Sed licet talem à lege jejunii excuset Gobat cum Sanchez, id tamen probabile non esse ostendimus, dum de jejunio agemus. Unde sicut ille non excusatur à lege jejunii; ita nec Parochus à lege Officii recitandi. Sibi imputet quòd de sua cœna tantum temporis detrahere debeat, quantum necesse est ad persolvendum Horas, quas in illud tempus suâ culpâ distulit; quòdque proinde abstinere debeat à plena cœna, vel etiam majori parte illius. Non est ista incommoditas tanta, ut talem valeat excusare.

Certè hinc nimium à nonnullis laxantur hæbenæ. Et idèd nec illi audiendi, qui cum Henriquez l. 4. c. 4. aiunt, eum qui ex paroxysmo febrili v. g. prævidet se impeditum iri, quominus suo tempore Horas v. g. vespertinas recitet, non teneri ad præveniendum, licet commodè possit. Contrarium enim meritò docent Lessius, Sanchez, Arriaga, imò & ipse Diana p. 4. tr. ... resol. 10. præveniendique obligationem timoratorum omnium sensus & usus satis ostendit. Ostendit & ratio, quia sicut qui manè non potuit recitare v. g. Primam, Tertiam, Sextam, recitare teneatur vespere, si tunc possit; sic qui vespere non poterit recitare Vesperas & Completorium, recitare teneatur

manè, si tunc possit, ut præcepto recitandi eo modo satisfaciatur, quo potest.

212 Nec audiendi, qui cum Lessio, Palao, & Tamburino aiunt, impotentem ad maiorem Officii partem, non teneri ad minorem, licet ad eam potens sit: quia major pars (inquiunt) trahit ad se minorem. Contra est enim quòd deobligatus à majori Officii parte, ob impotentiam, non deobligetur à minori, dum ratio ob quam deobligatur à majori (impotentia scilicet) non habet locum in minori; ut patet à simili in Subdiacono v. g. qui circa meridiem ordinatus deobligatur ab Horis matutinis, quia earum tempore nondum erat in statu obligante; non tamen à Vesperis & Completorio, ob contrariam rationem. Patet etiam in eo qui debens centum, & non valens solvere nisi decem, sine dubio solvere debet decem, licet solvere non debeat centum. Patet denique in eo qui memoriâ tenet minorem Officii partem, v. g. Vesperas & Completorium, non Matutinas: tenetur quippe ad partem quam memoriter scit, non ad eam quam nescit, si Breviarium nec habeat, nec habere possit. Unde patet quòd major pars non trahit ad se minorem, dum obligatio non est indivisibilis; nec proinde indivisibiliter trahit ad se minorem; nec ratio quæ est pro majori, locum habet in minori.

213 Similiter audiendi non sunt Caramuel in Reg. S. Bened. disp. 115. n. 1445. Sancius in telec. disp. 41. n. 2. Tamburinus, Diana, &c. dicentes, eum qui non potest Horas recitare solus, bene cum socio, ad hoc non teneri, licet socium facile habere possit, vel etiam socius ipsi se ultro offerat. Certum est enim quòd talis non sit moraliter impotens. Quare ergo excusaretur? Quia (inquiunt) posse recitare cum socio gratia est, seu privilegium, quo uti nemo tenetur. Sed quis non obstupescat similibus cavillis, ac futilibus argutiis Ecclesiæ præceptis illud: Quasi verò Ecclesia, Officii præcipiens recitationem, eo ipso non præcipiat mediorum (facile comparabilem) usum, quibus recitatio fieri potest, & sine quibus non potest? Usus ergo socii liber quidem est, & gratiosus, respectivè ad eos qui sine socio recitare possunt; sed non respectivè ad eum qui sine socio non potest: Quam enim excusationem ipse prætereundum potest, si tunc recitare negligat, dum minori labore recitare potest cum adjutorio socii, ultro se offerentis, vel ad primam petitionem parati? Et quæ apparentia tunc onus detestatur, cum levius est ferendo, & præstò est adjutor, alternâ recitatione minuens laborem, tollensque recitandi fastidium? Talem ergo meritò communis obligat sententia.

214 Secunda causa à Breviario excusans, est charitas, quâ quis cogitur v. g. assistere moriturienti, vel periculose laborantis confessio-nem tam longam audire, ut non relinquat tempus Breviario recitando. Quia cum charitas sit regina virtutum, ei cedere debet re-

ligio, vel etiam iustitia, quâ teneris Horas recitare, ut passim Doctores tradunt.

Idem censent Sanchez & alii (apud Gobat n. 727.) si paranda sit subito concio, vel si tempore Paschali vel Jubilæi obruat te penitentium multitudo. Sed hoc non probat: quàm multi enim insignes Parochi, Confessarii que, totos penè dies affixi sunt Confessionali, nec tamen censent ideo se excusatos, etiam tempore Paschali, vel Jubilæi; sed sic se debere alienæ vacare salutis, ut sibi tempus inveniant vacandi Canonice Orationi. Detrahant potius aliquid de somno suo, ut salutis suæ vacent & Deo. Si autem bene tempus inveniant comedendi & dormiendi, quidni & orandi? Quoad parandam concionem, relege quæ dicta sunt n. 201. & 202. & videbis melius successuram concionem, si Canonica non omittatur Oratio. Denique si pii Reges ac Principes, toto die magnis in negotiis occupati, bene equidem inveniunt tempus vacandi orationi unius vel plurium horarum, ut visum est ibi, quidni etiam Concionatores & Confessarii?

Cave ergo asserere cum Leandro q. 37. recitationem Breviarii esse impossibilem cum onere concionandi quotidie; per consequens tales Concionatores communiter excusare. Nihil enim de ista impossibilitate scitur in Gallia, Germania, Italia, Belgio, &c. nihil in India, ubi S. Franciscus Xaverius, torque alii sancti Missionarii, quotidie ferè concionantes, catechizantes, &c. quotidie nihilominus pensum Canonicum persolverunt, & etiamnum persolvunt. Præterea illa impossibilitates contra se habent communem sensum & usum timoratorum, Concinatorum, & Missionariorum; adeoque ficticia sunt, & ad nimiam laxitatem inducunt. Sicut & opinio Bordoni apud Dianam p. 10. tr. 11. resol. 32. Concionatorem Quadragesimalem excusantis, quando tam felicis non est memoriæ, ut modico tempore suas addicere queat conciones. Unde id meritò rejicit Diana ibidem, cum Suarez, & aliis communiter.

Multò magis rejicienda est opinio Caramuelis ubi supra n. 1442. legitime occupatum usque ad meridiem excusantis ab Horis matutinis, & ad solas pomeridianas obligantis. Quia obligatio totum diem afficit; ei proinde post meridiem satisfaciendum, si prius ei non fuerit satisfactum; idque satis ostendit usus timoratorum omnium.

Nec mirum quòd Author iste in eam inclinaverit laxitatem, qui tot alias improbables & intolerabiles tradidit in Commentario super Reg. S. Benedicti, & in Theologia sua fundamentali, ubi n. 500. & 502. docuit, simplicem Matutinarum recitationem, si fiat sub vesperam, duorum dierum obligationi satisfacere. Quæ est trigesima quinta propositio ab Alexandro VII. damnata, sub hoc tenore: *Unico Officio potest quis satisfacere duplici præcepto, pro die presenti & crastino.* In Com-

mentario verò super Reg. S. Benedicti n. 1446. modum suggerit sine peccato excutiendi, longo tempore, obligationem Breviarii recitandi; partim beneficio probabilitatis opinionum contrariam, modò unam sequendo, deinde oppositam; partim beneficio diversorum horologiorum, quæ, si bona sint, & diligenter dirigantur, habent (inquit) vim opinionis probabilis. Et hinc si quis, in Civitate, ubi plura sunt horologia, alia aliis tardiora, sequi volens ultimum horologium, Horas differat usque ad duodecimam noctis, pulsatam in primo horologio; deinde primum sequendo, dicat effluxisse diem, nec proinde superesse obligationem. Hoc pacto (inquit) ab Horarum recitatione excusabitur. Et alia ejusmodi habet ridicula commenta, explosione magis quam refutatione digna.

219 Tertia causa excusans à recitatione Horarum, est legitima dispensatio; quæ tamen concedi nequit, nisi à Summo Pontifice, vel à eo cui dispensandi potestatem ipse commisit. Quia in lege superioris inferior sine facultate ipsius dispensare non potest. Lex autem obligans ad Horas, Ecclesiæ lex est; dispensatio proinde relaxans obligationem illam, spectat ad Ecclesiam, sive ad Caput illius.

220 Facultatem verò dispensandi cum infirmis subditis suis, à Summo Pontifice habent Prælati Ordinum Mendicantium, plurimorumque aliorum Ordinum, prout constat ex dictis n. 118. Quod tamen ibi diximus, id ipsos posse per viam commutationis, id non est intelligendum de commutatione in opus æquale, sed in aliquod opus pium, seu leviolem orationem, vel id quod Prælati vel Confessoribus suis rationabile visum fuerit: durante tamen infirmitate, uti habetur in privilegio Fratrum Ordinis S. Hieronymi, relato in Compendio privilegiorum Societatis verbo *infirmi* §. 2. ubi sic: *per privilegium Fratrum S. Hieronymi, nostri infirmi, senes, ac valetudinarii, qui tenentur ad Horas Canonicas, satisfaciunt recitando aliquos Psalmos, vel id quod suis Confessoribus visum fuerit.* Paragrapho verò 1. ibidem dixerat commutationem fieri posse in aliud opus pium, seu leviolem orationem. Et §. 3. *per privilegium concessum ab Eugenio IV. Fratribus S. Hieronymi, nostri infirmi, seu debiles, satisfaciunt Horis Canonicis, ad quas tenentur, audiendo eas ab alio vel ab aliis recitari.*

CAPUT XXVIII.

Cultus Deiparæ Virginis & Sanctorum primo Decalogi præcepto non adversatur.

221 Quamvis enim primo præcepto solus Deus adorari præcipiatur *latrâ*: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* Apostolus quoque 1. Timoth. 1. dicat: *Soli Deo honor & gloria*; ideòque contra primum præceptum faceret, qui Deiparam Virginem cultu *latræ*, sive præcipuo & divino coleret, vel

etiam Sanctos alios: non est hoc quod faciunt Catholici, sed Deiparam solo cultu inferiori, *hyperdulia* scilicet; reliquos verò Sanctos colunt *dulia*.

Enimverò immensum differre cultum, quem Deiparæ & Sanctis Ecclesia deferret, ab eo quem Deo exhibet, inde manifestum est, quòd solum Deum credat infinite excellentem, solum rerum omnium Conditorem, Supremumque Dominum, solum qui nos beatos possit efficere, seipso, velut summo & infinito bono nobis communicato; soli proinde ipsi supremum exhibet cultum; soli ipsi offert sacrificium, ideò institutum, ut super omnia Deum esse, creaturamque omnem ab ipso velut primo principio & supremo Domino dependere, publicâ solemnique prædicet oblatione.

Religiosum verò cultum omnem, quem Deiparæ & Sanctis deferimus, Ecclesia Catholica docet ad unum Deum, tamquam ad finem ultimum referri oportere; neque enim Deiparam Ecclesia colit tamquam Deum; sed tamquam Dei Matrem; reliquos verò Sanctos velut Dei amicos, & filios, cum ipso æternum regnatos.

Quâ ratione cultum, seu aliquam adorationis speciem ipsis deberi, ipsamet ratio naturalis dicitur. Quid est enim adoratio, seu cultus in genere? Nihil nisi honor cum submissione. Quid est honor? *Dicendum* (ait S. Thomas q. 103. a. 1.) *quod honor estificationem quandam importat de excellentia alicujus.* Atqui dignum & justum est unicuique excellentiam testificari, juxta gradum suum. Dignum & justum, submittere se Reginæ Angelorum & hominum, Dei genitrici, sicut & reliquis Sanctis cum Deo regnantibus, quorum minimus in excellentia major est omnibus in hac vita degentibus, juxta illud Matth. 11. *Qui minor est in regno calorum, major est Joanne Baptista.* Cùm igitur hæretici fateantur se honorem cum submissione suis debere Magistratibus & Principibus, juxta politicam excellentiam ipsorum: proflus contra rationem damnant Catholicos, contentes se debere sacrum honorem cum submissione Magistratibus & Principibus cæli, ob sacram ipsorum excellentiam. Id enim vel ipsa ratio naturalis dicitur: siquidem honor debetur optimis, ut Philosophus dicit 4. Ethic. 3. At nulli (post Deum) meliores, quàm qui fonte totius bonitatis inamissibiliter fruuntur.

Nec sola id ratio naturalis docet, sed & 225 divina Scriptura. 1.º namque Deus ipse Sanctos suos honorat 1. Reg. 2. *Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum.* Et Psal. 90. *Eripiam eum, & glorificabo eum.* Psal. 138. *Nimis honorificati amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum.* Et quibus non miraculis Sanctos suos Deus mirificat & glorificat in terris?

2.º Abraham Genes. 18. Lot Genes. 19. Josue c. 5. adorant Angelos.